

Severní Makedonie

V posledních letech země vykazuje stabilní ekonomický růst, který se v posledním období pohyboval okolo hodnoty 2,0 %. V posledních letech se země potýkala s deflačními tlaky, ale dle predikce MMF by se měla v následujících letech míra inflace pohybovat okolo 1,5 až 2 %. Zajímavý je i vývoj v rámci platební bilance země, kdy se nedaří zvýšit export tak, aby pokryl potřeby dovozu, a tak stále existuje poměrně velký převis dovozů nad vývozem, což způsobuje napětí v platební bilanci země. Severní Makedonii se podařilo snížit nezaměstnanost na zhruba 21 % v roce 2018. V zemi žije oficiálně přes 2,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele činí přibližně 5 950 USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,9	0,0	1,6	2,6	2,8	3,0
HDP/obyv. (USD)	5 188	5 474	5 953	6 142	6 535	6 917
Míra inflace (%)	-0,2	1,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	23,8	22,4	21	20,5	19,8	19,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Konkurenceschopnost	55/138	54/137	84/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela se zemí dohodu o zóně volné ho obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Severní Makedonie umístila na 84. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Severní Makedonie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	631 917	20,5	841 572	-24,9
2716	Energie elektrická	446 512	14,5	400 462	11,5
5903	Textilie impregnované povrstvené ap. plasty	318 757	10,3	295 357	7,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	271 930	8,8	232 793	16,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	170 736	5,5	46 200	269,6
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	95 239	3,1	3,0	3 174 533,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	67 851	2,2	65 345	3,8
6006	Ostatní pletené nebo háčkové textilie	64 403	2,1	52 399	22,9
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	49 273	1,6	31 332	57,3
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	47 650	1,5	11 990	297,4
Celkem TOP 10		2 164 268	70,1	1 977 453	9,4
Celkem vývoz		3 087 518		2 969 519	4,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Severní Makedonie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 737 929	57,3	3 271 490	14,3
7306	Trouby profily ap. duté jiné z železa oceli	577 811	8,9	374 511	54,3
2716	Energie elektrická	397 802	6,1	218 249	82,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	341 306	5,2	359 786	-5,1
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	279 840	4,3	313 609	-10,8
8302	Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.	130 204	2,0	65 082	100,1
2401	Tabák nezpracovaný, odpad tabákový	68 809	1,1	14 954	360,1
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	63 296	1,0	86	73 500,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	61 590	0,9	57 596	6,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	59 260	0,9	55 011	7,7
Celkem TOP 10		5 717 847	87,6	4 730 374	20,9
Celkem dovoz		6 524 271		7 823 879	-16,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Příležitost pro český export v tomto oboru představuje především z velké části zastaralý vozový park pro veřejnou hromadnou dopravu (včetně městské, s výjimkou relativně moderních dvoupatrových autobusů ve Skopje, ovšem čínské výroby). Zastaralé služby veřejné dopravy, chybějící komunikační systémy i signalizační a bezpečnostní zabezpečení hlavně ve vlakové dopravě otvírá velké příležitosti pro české firmy v této oblasti. Nedostatek kvalitních traktorů a malotraktorů v soukromém sektoru nabízí zajímavé příležitosti. Limitujícím faktorem je nedostatek veřejných finančních zdrojů, slabost zemědělských malovýrobců a omezená vládní podpora zaměřená na malé zemědělce. České firmy se mnohdy pokoušejí najít cestu, jak získat dodavatelský úvěr, ale vše naráží na nízký pojistný rating a neschopnost makedonských partnerů poskytnout vhodné záruky.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda by chtěla v následujících letech výrazně zvýšit využití nerostných zdrojů revitalizací stávajících i otevřením nových dolů a závodů na zušlechťování rudy (v Severní Makedonii se zušlechťují rudy vytěžené nejen v zemi, ale i v Kosovu). Žádané jsou projektové studie, dodávky důlních strojů a vybavení, zabezpečovací systémy.

► Energetický průmysl

Severní Makedonie má trvale velký problém s výrobou elektrické energie. Dosavadní tradiční zdroje nestačí a téměř 45 % elektrické energie musí Severní Makedonie dovážet ze zahraničí. Velkým partnerem byla Ukrajina, která ovšem nyní není schopna dodržet nasmlouvané objemy elektrické energie. Země tedy uvažuje o nových energetických zdrojích s cílem zajistit energetickou soběstačnost. Všechny tři makedonské energetické firmy plánovaly v roce 2017 zahájení masivní výstavby a rekonstrukce stávajících zařízení. Vzhledem k politickým událostem roku 2017 došlo k podstatnému zpoždění, veškeré projekty byly současnou novou vládou zrušeny a připravují se nová výběrová řízení. Makedonská společnost, která má na starosti přenosovou soustavu země (MEPSO), plánuje rekonstrukci přenosové soustavy, a to pro vysokonapěťové vedení z hlavní tepelné elektrárny země v Bitole k albánským hranicím. Celková délka vedení je 400 kilometrů a investice je naplánována v objemu 16–20 mil. eur. Investice kolem 32 mil. eur plánuje i druhý největší makedonský výrobce v oblasti energetiky firma EVN, hlavně v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Stranou není ani hlavní hráč v makedonské energetice – firma ELEM, která plánuje investovat 50 mil. eur do přípravy výstavby nových tepelných elektráren v Bitole, Novaci, Mogile a Logovardi.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Odpadové hospodářství a ochrana vodních zdrojů, začíná být, s plánovaným vstupem Severní Makedonie do EU, vážným tématem. Severní Makedonie se připravuje na realizaci, s využitím financování z EU, projektů na výstavbu čističek prakticky ve všech regionech. Tuto aktivitu mají v gesci převážně místní zastupitelstva. Nejen projektování a výstavba čističek, ale rovněž rekonstrukce, projektování a výstavba kanalizací, ekologických skládek a podniků na zpracování odpadů, jsou v Severní Makedonii diskutovaným

tématem, neboť v zemi v podstatě tato zařízení neexistují. Předpokladem pro případný úspěch českých firem v této oblasti je (stejně jako i v dalších odvětvích) mj. schopnost napomoci při využití EU/IPA II fondů.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Prioritou makedonské vlády je i rozvoj zemědělství, a to ve všech formách především z důvodu vysokého počtu práceschopného obyvatelstva působícího v tomto oboru (kolem 22 % ekonomicky aktivního obyvatelstva země). V Severní Makedonii najdeme převážně malé rodinné farmy, kterých je na 190 tisíc. Existují však i velká zemědělská družstva, která disponují velkými skleníky, zpracovatelskými linkami pro svoji produkci. Celkový objem zemědělské půdy činí více jak 335 tis. hektarů. Země produkuje biopotraviny, pře vážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. Je málo známý fakt, že v Severní Makedonii se pěstuje ve velkém mimořádně kvalitní rýže, kterou úspěšně země vyváží svým nejbližším sousedům. Severní Makedonie je známá též svým kvalitním tabákem, který plně dokáže nahradit kvalitní americký tabák. V hornatých oblastech Severní Makedonie je významná živočišná výroba (365 tis. kusů skotu produkuje maso a masné výrobky a hlavně sýry). Charakter zemědělské výroby v Severní Makedonii indikuje spíše malou zemědělskou techniku – celkem je v zemi v provozu 92 tis. malých traktorů, ovšem velmi zastaralých. Z toho se dá odvodit, že země potřebuje především traktory menší výkonové řady a též malé zemědělské stroje. Další plánovaný rozvoj zemědělství dává opětovnou šanci dodávkám české zemědělské techniky.

► **Železniční a kolejová doprava**

Budování a rekonstrukce dopravní infrastruktury s důrazem na koridory X a VIII, rozvoj dálniční, silniční a železniční sítě (vláda preferuje formu koncesí) představuje vývozní potenciál pro české firmy. Všechna makedonská města jsou do značné míry závislá na automobilové dopravě. (zejména na málo rozvinuté a ekologicky problematické dopravě autobusové). Nyní se hovoří o připravované výstavbě železničního koridoru, který by měl propojit východ a západ země (jde prakticky o propojení dvou přístavů – bulharského Burgasu s albánským Durrešem). Mělo by jít o plně elektrifikovanou trať, což je na místní poměry zcela unikátní. Odhadované náklady výstavby jsou kolem 150 mil. eur. Bohužel Severní Makedonie sama nemá na tento projekt dostatek peněz finančních prostředků. Od Evropské banky pro obnovu a rozvoj má slíbenou jen asi polovinu této částky a momentálně se tak hledá vhodný investor, který by doplnil sumu na požadovanou úroveň.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8503 – Části a součásti motorů, generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8530 – El. přístroje signální, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signální zařízení
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8484 – Těsnění ap. výrobky kovové i plastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Služby	CPA 71 – Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy